

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Абдуллозода Машхура Иброҳим дар мавзӯи «Имконияти педагогии оморасозии донишҷӯёни макотиби олий ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.4.3 – Назария ва методикаи таълими информатика пешниҳод шудааст.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ.

Диссертатсияи Абдуллозода Машхура Иброҳим дар мавзӯи «Имконияти педагогии оморасозии донишҷӯёни макотиби олий ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ - коммуникатсионӣ» ва муҳтавои он ба мундариҷаи шиносномаи ихтисоси 5.3.4.3 – Назария ва методикаи таълими информатика мувофиқат мекунад.

Мубрам будани мавзӯи диссертатсия. Давраи муосир бо хусусияти иттилоотонӣ шудани ҳар як соҳаи фаъолият тафовут дорад, яъне ҳар кор, ҳар чараёне, ки амалӣ мешавад, ба худ воситаҳо ва усулҳои тавсиф ва ҳисоботи онҳоро доранд, ки иттилоотро ташкил медиҳанд. Мавзӯи диссертатсионии интихобкардаи Абдуллозода Машхура Иброҳим ба ин масъалаи муҳим бахшида шудааст, ки ҳаҷми калони иттилоот барои азхуд кардан ва онро ба таври мутобиқ кардан малакаҳои махсусро тақозо мекунад. Донишу малакаҳои дар донишгоҳ гирифтаи насли нави донишҷӯён барои таҳлил ва ҷамъбасти иттилооти калонҳаҷми муосир ва дастовардҳои зехни сунъӣ заминаи мутобиқро фароҳам меорад, аммо боз ҳам омодагии мазкур коркарди пурра ва ҳамаҷарафаро талаб мекунад.

Диссертант бамаврид қайд намудааст, ки дар шароити кунунӣ мутахассисоне, ки ба талаботи замони муосир ҷавобгӯ ҳастанд, метавонанд озодона дар баҳри беканори иттилоот шино кунанд ва аз он дурру гавҳари маънӣ, навоарӣ ва навгонихоро барои таълимгирандагон ба таври дастрасу замонавӣ пешниҳод кунанд, таълимгирандагонро барои фаъолият дар муҳити ҷомеаи иттилоотӣ омодагии яқумдараҷа ва муҳим омода кунанд.

Ба андешаи муаллифи диссертатсия, воситаҳои иттилоотии таълимии муосир идоракунии оқилонаро талаб мекунанд, ки бидуни малакаҳои зарурӣ ба донишҷӯён тафсир кардану ҷанбаҳои гуногуни онро шарҳ додан ғайриимкон аст, бинобар ин бояд мутахассисони аз ин воситаҳои муосири иттилоотӣ огоҳ тарбия шаванд.

Ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ сохтори мураккабе мебошад, ки назария ва амалияи серсоҳаи худро дорад. Дар диссертатсияи пешниҳодшуда мо дида метавонем, ки таҳлили васеъ баргузор шуда, сохтор ва ҷанбаҳои муносибатҳои инноватсионӣ дар самти омодаسازی мутахассисони оянда ба таври муфассал ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок таҳқиқ шудаанд.

Дар заминаи мучтамеи назария ва амалия роҳпаймӣ дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ба таври оқилона сурат мегирад, ки ин ҳамгироии маҳсулҳои барномавино ба низоми томи омодагии касбӣ дар муассисаи таълимӣ пешбинӣ менамояд. Дар зимни таҳқиқ сарчашмаҳои зиёди назариявӣ ва озмоишӣ ба таври амиқ омӯхта шуданд ва аз ин хулосаҳои зарурӣ бароварда шуда, таҳқиқот бо ҷузъи назариявии бозғаймӣ таъмин шудааст.

Дар асоси хулосаҳо оиди муҳраи таълим ва заминаҳои назариявии таҳлилшуда, озмоишҳои илмӣ ба мақсади гузошташуда мутобиқро зикр кардан мумкин аст, ки кори иҷрошуда дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ мебошад ва барои дифоъ пешниҳод шуда метавонад.

Оиди нағзҳои илмӣ таҳқиқот бояд зикр кард, ки масъалаи имконияти педагогии омодаسازی донишҷӯёни макотиби олӣ ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ҳамчун яке аз омилҳои асосии рушди шахсияти донишҷӯён баррасӣ шудааст ва метавонад чун усули нав дар доираи педагогикаи муосир асоснок шавад. Таҳлилҳои баргузоршуда оиди омодаسازی донишҷӯёни макотиби олӣ ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ бо баррасии омилҳои инкишофи шахсияти таълимгиранда дар донишгоҳҳои касбӣ падидаи нав

аст ва якчанд ҷанбаҳои муҳими сохтори инкишофи касбӣ, рушди шахсият, муносибати шахсият бо ҷомеа мавриди таҳқиқ қарор дода шудааст.

Дар қисми муқаддимавии кори диссертатсионӣ ба таври мухтасар тавсифоти кор дар ҷанбаҳои муқарраршудаи корҳои илмӣ инъикос шудааст. Дар муқаддимаи диссертатсия таҳқиқот аз ҷиҳати мубрамият ва аҳамияти он дар доираи илми педагогика дар шароити ҷомеаи муосири иттилоотӣ – коммуникатсионӣ баррасӣ шудааст.

Ба андешаи муаллифи диссертатсия, айни замон дар донишгоҳҳои олии касбӣ бояд муҳити иттилоотӣ-методи кулай фароҳам гардад, ки дар доираи он таҳкурсии мустаҳками тарбияи насли нави мутахассисони ба бархӯрдхovu падидаҳои иттилоотӣ тобовару собит гузошта мешавад, ки онҳо дар навбати худ дар тарбияи насли нави хонандагони макотиби миёна сахми арзанда гузоранд.

Манбаъ ва сарчашмаҳои илмӣ-назариявии аз ҷониби муаллифи диссертатсия таҳлилшуда, назарандозӣ ба Стратегия ва Стандарту барномаҳои таҳсилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз он дарак медиҳанд, ки муаллифи диссертатсия нисбати омӯзиши онҳо таваҷҷӯҳи хосса додааст, бинобар ин гуфтан ҷоиз аст, ки таҳқиқоти пешниҳодшуда на фақат аҳамияти назариявӣ, балки арзиши баланди амалӣ дорад. Таҳқиқоти аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ асоснок барои омодаسازی донишҷӯёни макотиби олӣ ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ҳамчун омили калидии инкишофи шахсияти донишҷӯён нақши муҳим дорад.

Боби аввали диссертатсия «Асосҳои назариявӣ ва методологии омодаسازی донишҷӯён ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» номгузорӣ карда шудааст. Муаллиф дар он ба ҷанбаи назариявӣ ва методологии диссертатсия таваҷҷӯҳи махсус додааст. Боби мазкур фарогири маълумоти асоснок дар бораи малакаҳои истифодаи дастгоҳҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ, кор бо шабакаҳо, асосҳои информатикаи назариявӣ, сатҳи фарҳанги

иттилоотии донишчӯён, кори самаранок бо захираҳои иттилоотии электронӣ мебошад. Тибқи вазифаҳои гузошташудаи таҳқиқот муаллиф оиди истифодаи маҷмӯавии технологияҳои иттилоотӣ дар доираи омодагии мутахассиси ояндаи соҳаи шабакаҳои иттилоотӣ андеша ронда, хулосаҳои заруриро пешниҳод кардааст.

Дар боби дуюми диссертатсия таҳти унвони «Низоми педагогии оmodасозии донишчӯён ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» масъалаҳои оmodасозии донишчӯён ба самтҳои асосии технологияҳои иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ, инчунин мундариҷаи технологияи педагогии оmodасозии донишчӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои кор бо технологияҳои шабакавӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Ҷанбаҳои муҳими масъалаҳои инкишофи инфрасохтори телекоммуникатсионӣ, аз ҷумла вежагиҳои тарҳрезӣ ва фаъолияти шабакаҳои телекоммуникатсионӣ ва компютерӣ дар заминаи таҳлили амиқ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд.

Ҳамзамон, дар боби мазкур барои ташаккули оmodагии донишчӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои кор бо технологияҳои шабакавӣ низоми педагогии «Технологияҳои шабакавӣ» пешниҳод гардидааст.

Дар боби сеюм, ки «Мундариҷаи корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ оид ба оmodасозии донишчӯён ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» номгузорӣ шудааст, масъалаҳои хусусиятҳои фаъолияти донишчӯён дар низоми амалиёти шабакавӣ дар доираи омӯзиши «Технологияҳои шабакавӣ» ва самаранокӣ амалисозии технологияи педагогӣ оид ба оmodасозии донишчӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ таҳқиқ карда шуданд. Дар боби мазкур тибқи нақшаи кори илмӣ озмоиши таҳқиқотӣ баргузор ва натиҷабардорӣ карда шудааст.

Бояд зикр кард, ки дар зимни таҳқиқот курси таълимии электрони «Технологияҳои шабакавӣ» ҳамчун унсури ҳамроҳии таълимӣ-методи донишчӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи муосири

иттилоотӣ-коммуникатсионӣ таҳия шудааст, ки дастоварди илмии муаллифи диссертатсия мебошад.

Муқаррароти асосии илмии тадқиқот, бардошту тавсияҳои муаллифӣ, хулосаҳои илмӣ дар таъба ба сарчашмаҳои илмии сершумор, афкори илмии марбут ба муаммои илмии омодакунии мутахассисони соҳаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ аз он шаҳодат медиҳанд, ки муаллиф ба таҳқиқ ба таври ҷиддӣ муносибат дошта, ҷиҳати назариявӣ ва амалии онро бомуваффақият таҳқиқ намудааст.

Ҳар дастоварди илмие, ки бо технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ вобастагӣ дорад, дар замони муосир боиси таваҷҷӯҳи зиёд мегардад. Диссертатсияи Абдуллозода Машхура Иброҳим аз ҷумлаи ҳамин гуна корҳои илмии нав мебошад, ки натиҷаи он метавонад дар раванди таълим, инкишофи педагогикаи муосири тоҷик ва баланд намудани касбияти омӯзгорони макотиби зинаҳои гуногуни таҳсил татбиқ шаванд.

Аз қори пурмахсули муаллифи диссертатсия таълифоти бо мавзӯи диссертатсия вобастабуда, дар маҷмӯъ 9 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳову нашрияҳои тақризшавандаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон шаҳодат медиҳанд. Матну мӯҳтавои диссертатсия бо ҷадвалу нақшаҳо пурра гардида, қори амиқи нуктасанҷонаи муаллифи диссертатсияро инъикос мекунанд. Фишурдаи қори диссертатсионӣ ба талаботҳо нисбати фишурдаҳои қорҳои диссертатсионӣ пурра ҷавобгӯй буда, аз ҷиҳати илмӣ ва методӣ асоснок қарда шудааст.

Дар охири ҳар як боби диссертатсия хулосаҳои амиқу мушаххас пешниҳод гардиданд. Диссертатсия ва фишурда ба тамоми талаботи меъёрии таҳияи мақолаҳои илмӣ ва нашр дар маҷаллаҳои тақризшаванда мутобиқ мебошанд, ки саҳми назаррасро дар пешравии соҳаи таҳқиқоти педагогӣ мегузоранд.

Эрод ва камбудихон кор.

Таҳқиқоти илмӣ иҷрошуда баъзе норасоӣҳо ва камбудихоеро дорад, ки зикр ва таҳрири минбаъдаи онҳо ба манфиати кор хоҳад буд. Эродҳое, ки пешниҳод мешаванд, барои баланд намудани сифати кори илмӣ мусоидат мекунанд, аз ҷумла:

1. Заминаҳои назариявӣ диссертатсия бояд аз ҳисоби дастовардҳои илмӣ ватанӣ қавӣ гардонида шаванд, зеро дар ин соҳа олимони ватанӣ ба натиҷаҳои назаррас ноил шудаанд.

2. Дар боби дуюм барои дастгирии таълимию методии курси махсус дастурҳо коркард шудаанд, агар татбиқи онҳо нишон дода мешуд, мазмуни корро боз баланд мебардошт. Дастурҳои махсусе, ки дар шафати курси махсус ба сифати таъминоти таълимӣ ва методӣ таҳия шудаанд, татбиқи амалии худро дар фаъолияти педагогӣ тақозо мекунад. Инъикоси истифодаи амалии ин дастурҳо аз самара ва муваффақияти илмӣ-методии муаллифи диссертатсия шаҳодат хоҳанд дод.

3. Инъикос намудани дурнамои истифодаи натиҷаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда дар соҳаҳои мушаххас ба манфиати кор хоҳад буд.

4. Ғалатҳои имлоӣ ва техникаи дар матни диссертатсия мавҷудбуда метавонанд сифати корро халалдор намоянд.

Камбудӣ ва эродҳои зикршуда тафсири тавсиявӣ дошта арзиши баланди илмӣ рисолаҳо коста намекунад.

Диссертатсияи Абдуллозода Машхура Иброҳим аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ таҳқиқоти муҳим эътироф мешавад, чунки ба масъалаи муосирӣ ҷома, таълиму шахсият бахшида шудааст. Ҳадафу вазифаҳои дуруст муқарраршуда ва иҷрошуда аз кӯшиши ҳамаҷонибаи муаллифи диссертатсия гувоҳӣ медиҳанд. Таҷриба ва натиҷаҳои ба дастовардашуда метавонанд барои омӯзгорон, омодаسازی омӯзгорони оянда дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ ва бозомӯзии омӯзгорон дар курсҳои тақмили ихтисос ҳамчун заминаи устувор хидмат кунанд.

Диссертатсияи Абдуллозода Машхура Иброҳим дар мавзуи «Имконияти педагогии оmodасозии донишчӯёни макотиби олий ба фаъолият дар чомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» мувофиқ ба талаботи шиносномаи ихтисоси 5.3.4.3 – Назария ва методикаи таълими информатика ба анҷом расонида шудааст.

Диссертатсия тибқи талаботи «Дастурамал дар бораи тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо ва авторефератҳо» ва банди 54 - уми «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 - юми юни соли 2021, №267 ва бо тағйиру иловаҳо аз 26 - уми юни соли 2023, № 295 тасдиқ шудааст, таҳия ва ба тартиб дароварда шудааст ва муаллифи он Абдуллозода Машхура Иброҳим барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.4.3 -Назария ва методикаи таълими информатика арзанда мебошад.

Муқарризи расмӣ: номзади илмҳои педагогӣ,
муаллими калони кафедраи технологияҳои
иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва барномарезии
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва
сиёсати Тоҷикистон

Воҳидова Зебо Рустамбоевна

/ Имзои З.Р. Воҳидоваро тасдиқ мекунам.
Сардори РК ва КМ–и Донишгоҳи давлатии
ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Бобоев А.Х.

“26” июни соли 2026

Суроға:

735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд ш. Хучанд, 17мкр-н., хонаи 1,
ДДҲБСТ, Тел: 992 (3422) 2-38-11; Email: info@tsulbp.tj